

ВЕЧЕ ХОЛАНДСКО-СРПСКИХ ИСТОРИЈСКИХ И КУЛТУРНИХ ВЕЗА

ВЕЛИКИ ДОПРИНОС ГРУПЕ ЗА НИЗОЗЕМСКЕ СТУДИЈЕ

Неколико јубилеја, везних за Групу за низоземске студије, при катедри за германистику Филолошког факултета у Београду, били су повод да Културно-образовни програм Дома културе, у сарадњи са Амбасадом Краљевине Холандије у Београду, у среду, 11. априла, организује вече посвећено српско-холандским односима и културним везама. О историји ове студијске групе говорили су њен оснивач и шеф, професорка др Јелица Новаковић Лопушина и њени сарадници: Бојана Будимир, Тамара Бритка, Александар Ђокановић и Мила Војиновић. Они су илустрирали историјат тих односа на примеру научног рада Групе у последњих 30 година, као и кроз активности Центра за научну и културну сарадњу "АРИУС", које је основано ради унапређења културне и научне сарадње, између земаља српског и низоземског говорног подручја. Госте је представила уредница програма Верџа Ковачевић.

ОМАЖ ОЦУ СЕКУЛИ НОВАКОВИЋУ, ДИПЛОМАТИ ИЗ ГУЧЕ

Ово предавање је, по речима професорке др Јелице Новаковић Лопушина и омаж њеном покојном оцу дипломати Секули Новаковићу, који је родом из Гуче, захваљујући коме је имала сусрет са холандским језиком и културом. Пошто је ишла у холандску школу, Јелица је желела да остане у контакту са земљом коју је доживљавала као своју другу домовину, па је хтела да студира холандски, кога није било на нашем Филолошком факултету. Студирала је немачки језик, који јој је омогућио да академски напредује, таако да је и магистрала и докторирала на тему холандско-српских веза. Основала је најпре лекторат, а потом и Групу за низоземске студије. Ове године славили су троструки јубилеј: 40 година њеног рада у просвети, 30 година од оснивања лектората и 15 година од оснивања студијске групе.

ИЗ ХОЛАНДСКЕ АМБАСАДЕ

Вече је отворила Невена Николић из холандске Амбасаде, наводећи да су вековима уназад културне и историјске везе две земље веома јаке, али многе од тих веза откривене су захваљујући управо Групи за низоземске студије Филолошког факултета у Београду, која доследно представља холандску културу у Србији. Разлог окупљања у чачанском Дому културе је и подража јубилејима ове Групе. Невена Николић је навела значајне историјске личности, које су биле спремне да се жртвују за опште добро. Једна од њих је Јакоб Колијер, миротворац и посредник између сила окупљених око Свете лиге и Ау-

стро-угарског царства, затим Јени Меркусова, или, како је Ђура Јакшић називао Јованка Орлеанка од Србије, која је дошла из Холандије и борила се на страни Срба против Османлијског царства у више устанака и ратова. Било је речи и о публикацији која је резултат истраживања групе аутора о српским војницима настрадалим од последица, или у току Другог светског рата у Холандији, у којој је забележено стотинак судбина и живот-

вог светског рата нашла привремено уточиште у Холандији.

ИНСИСТИРАЈУ НА НИЗОЗЕМСКОМ ЈЕЗИКУ

–Ми имамо одличну сарадњу са холандским и фламанским, јер није реч само о Холандији, већ и северном делу Белгије, где се говори исти језик, који они, за разлику од нашег српско-хрватског говорног подручја, то држе на окупу и промовишу језик који не

них прича ових страдалника. Неизоставан је и холандски хирург Аријус ван Тинховен, по коме је и названо Удружење "АРИУС", чије је дневнике превела професорка Јелица. Ариус је много учинио за Србију, а у дневницима оставио документе и фотографије, који сведоче о животу Србије у то време. Поред истраживања и издавачке делатности, Николић је навела и низ других активности које реализује Амбасада Холандије да би подржала везе између Холандије и Србије. У те активности спада и издавачка делатност, тако да је исте вечери представљена и књига холандског новинара и публицисте пољско-јеврејског порекла Хенрија Хеберта "Иза бодљикаве жице", посвећена судбини српских ратних заробљеника, који су пред крај Пр-

желе да се зове холандски него низоземски, зато што обухвата и Фландрију. Ми заступамо обе културе, јер се њихове културе и историје разликују, али негују језик који сматрају заједничким – истакла је професорка Новаковић.

ОПТРЕЂЕНЕ ПОЛИТИЧКИ ОДНОСИ

Српско-холандске односе оптерећују геополитичке и ратне околности с краја 20. века. Професорка Јелица Новаковић Лопушина је управо у најгоре време спремала докторат, и онда је схватила да то није први пут да имамо лоше односе са Холандијом. И пре сукоба деведесетих, Холандија је два пута прекидала дипломатске односе са Србијом, 1903. године након убиства Обреновића, што је изазвало велики револт у читавој Европи. Други пут, професорка сматра неосновано, поводом нашег третирања њиховог представника, који је током Првог светског рата био заступник Холандије у Србији, али аустријски држављанин, који се овде бавио аустријском делатношћу, због чега је притоврен. Замерка је била да није поштован његов дипломатски имунитет, и политички гледано, никада нисмо били у сјајним односима, поготову зато што је Холандија држала страну Аустрији у многим ситуацијама, и подељано се бојала руског утицаја у нашој земљи, навела је професорка Новаковић. Кад је реч о другим релацијама, увек је било појединачна која су се интересовали за нас. Фан Бусбег је у 16. веку пролазио овим нашим крајевима и оставио драгоцене записе из тог времена, крајем 19. века први холандски слависта био је Волфганг Хенрик фон Дермеј, који је био фасциниран нашом епском књижевношћу и тим стањем нашег духа, који пореди са античким. У 20. веку знаменити писац Дендоларт је живео једно време у Југославији, посебно је био одушевљен Македонијом и писао је романе о том простору. Посебно је била истакнута помоћ појединачна и удружења у Првом светском рату. О томе сведоче и два дневника, које је професорка Новаковић превела, холандског хирурга Аријуса ван Тинховена, који је у Вале-у током рата основао хируршку болницу и

сам оболео од тифуса и једва остао жив, а много учинио за српску војску.

"БЛАГО ОНОМ КО РАНО ПОЛУДИ"

–Данас се мало оправљамо од јако негативне слике, која је боља у Фландрији, него у Холандији, у којој се много верује званичним медијима, док Фламандци имају много већу традицију непослушности, јер имају историју сличну нама и они све доводе у питање. Самим тим су много склонии да сумњиче те званичне изворе информација. Ја сам током бомбардовања водила сваки дан дневник на њихов захтев, што сматрам крајње лицемерним, што сам им рекла: – Баш лепо, ви мени бацате бомбе на главу, а онда ме питате како се осећам? Превалила сам тај иницијални отпор и водила сам дневник, који је објављиван у њиховим новинама, читан сваког јутра на радију, а онда објављен и као књига под насловом "Благо оном ко рано полуди", и то је књига имало утицаја. Али, пошто сам познавала њихов менталитет, знала сам како не треба да пишем, настојала сам да се осете погођеним, али не и кривим. Користила сам њихове симболе, њихову књижевност, да им се приближим. Онда сам објавила и књигу њихових реакција, јер сам добијала невероватно много реакција. У једној од њих било је питање: – Па како ми можете да бомбардујемо неког ко говори наш језик? Тако да је веома битно познати менталитет људи, да бисте знали како да им приступите. Ја се трудим да те везе буду двосмерне, не само да проучавам шта су они писали о нама, већ и шта смо ми писали о њима, какви су били међусобни утицаји.

ЧАЧАК У ХОЛАНДСКОМ ШТАМПИ ОД 17. ВЕКА

Холанђани имају феноменалан сајт са дигитално архивираним својим новинама и часописима објављеним од 1600. године, са одличним системом претраживања. Истраживањем тог сајта професорка Јелица Новаковић Лопушина је пронашла све што је икада писано о Чачку, о чему је написала и мали преглед. Чачак се помиње у холандским новинама почев од Српско-турских ратова 1876, до Првог и Другог светског рата. У је и прна хроника, пошлале, судари, убиства, бизарне приче на шареним странама, писало се о чачанском спорту, бициклизму, музици... Професорка Јелица је са једним Фламандцем објавила и књигу о београдским кафанама, у којој је преведен велики број наших песама, а међу њима и Дисова песма "Пијанство", као и "Амстердам" Боре Чорбе. Од ликовних уметника писали су о чачанском сликару Михаиљу Ђокановићу Тикалу, који је инспирисан холандским мајсторима, као и о младом Луки Витошевићу, који је, такође, пошао његовим путем, а овим поводом је поставио изложбу у Клубу Дома културе.

Зорица Лешковић Штанојевић

ИЗОЖБА ТАЛЕНТОВАНОГ ЛУКЕ ВИТОШЕВИЋА

ИНСПИРИСАН ХОЛАНДСКИМ МАЈСТОРИМА

Поводом предавања на ову тему, приређена је и изложба младог и талентованог ученика средње Уметничке школе Луке Витошевића, инспирисана утицајима старих холандских мајстора. Лука је јак четвртог разреда дрворезбарског смера и аутор плаката за ову изложбу. Ствара већ 12 година, углавном у лајнерским техникама. Подстаки су га Холанђани прошлог септембра да уради плакат, а онда припреми и ову изложбу, која се послие Чачка, сели у Панчево, Београд, Ниш... Изложено је 17 слика урађених лајнерима и маркерима у минималистичком маниру. Сваки рад је инспирисан неким од дела Ван Гога, Бројгела, Вернера и других холандских мајстора. Оваквим поступком желео је да покрене на размисљање о посвећености стваралаштву. Планира да студира графички или модни дизајн. О квалитетима ове изложбе и свог ученика говорио је Божидар Плазинић истакавши да је овај циклус слика Луке Витошевића на граници препознатљивости. Он је узео мајсторство, прецизност, боју и атмосферу Холандије, у неким знацима дотакао се Вернерове "Девојке са бисерном миљушом", Ван Гоговог "Аутопортрета", Бројгеловог "Слепац води слепаца", али све је то само повод да се направи нешто што није буквално копија, преточено у нову форму. Витошевић није склон фигуративној уметности, није склон школском програму, има свој свет, тек је на почетку, али је аутентичан и најбоље је да иде у правцу којим је кренуо, истакао је Плазинић.

КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ ДОМА КУЛТУРЕ ЧАЧАК

ВЕЧЕ ХОЛАНДСКО-СРПСКИХ КУЛТУРНИХ ВЕЗА

Кроз историјат холандско-српских културних веза водиће вас наставник и сарадници београдске недерландистике: Јелица Новаковић-Лопушина, Бојана Будимир, Тамара Бритка, Александар Ђокановић, Мила Војиновић
Поред најновијих издања превода холандске литературе биће представљена и самостална ликовна изложба Луке Витошевића.

УЛАЗ СЛОБОДАН

среда

11. април 2018. у 19,30

Дом културе